

FIȘA DISCIPLINEI

Icoana românească, între tradiția bizantină și specificul național

Anul universitar **2025-2026**

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj Napoca
1.2. Facultatea	Teologie Ortodoxă
1.3. Departamentul	Teologie Ortodoxă
1.4. Domeniul de studii	Teologie
1.5. Ciclul de studii	Master
1.6. Programul de studii / Calificarea	Artă sacră-Conservarea, restaurarea și crearea bunurilor culturale
1.7. Forma de învățământ	Învățământ cu frecvență

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	Icoana românească, între tradiția bizantină și specificul național			Codul disciplinei	OMR4016
2.2. Titularul activităților de curs	Prof. Univ. Dr. Muntean Gheorghe Marcel				
2.3. Titularul activităților de seminar	Prof. Univ. Dr. Muntean Gheorghe Marcel				
2.4. Anul de studiu		2.5. Semestru		2.6. Tipul de evaluare	E
				2.7. Regimul disciplinei	DSIN

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	3	din care: 3.2. curs	1	3.3. seminar/ laborator/ proiect	2
3.4. Total ore din planul de învățământ	42	din care: 3.5. curs	14	3.6 seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
3.5.1. Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					21
3.5.2. Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					50
3.5.3. Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					26
3.5.4. Tutoriat (consiliere profesională)					2
3.5.5. Examinări					2
3.5.6. Alte activități					7
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				108	
3.8. Total ore pe semestru				150	
3.9. Numărul de credite				6	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	
--------------------	--

4.2. de competențe	Cunoștințe de bază în specialitate
--------------------	------------------------------------

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	<i>Atelier dotat cu șevalet și mese pentru pictură/desen</i>
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	<i>Atelier dotat cu șevalet și mese pentru pictură/desen</i>

6.1. Competențele specifice acumulate¹

Competențe profesionale/esențiale	• Însușirea elementelor specifice icoanei românești (tabloului religios), frescei temperei, uleiului. • Dobândirea capacității de descifrare a stilurilor celor două școli de pictură bizantină și românească. • Adaptarea schemelor compoziționale, proporțiilor limbajului transfigurat al iconografiei creștine specifice la icoana cu specific național. • Cunoștințe și abilități practice ce dau naștere unor studii și lucrări finite în caracterul artei iconografice specifice Bisericii Ortodoxe.
Competențe transversale	• Cunoașterea și folosirea unui limbaj caracteristic icoanelor bizantine și a celor de sorginte românească. • Competențe necesare domeniilor Istoria artei, Tipologia artei. • Având în vedere importanța și indispensabilitatea învățării legilor artei și a iconografiei creștin răsăritene (icoana) considerăm că este necesar tuturor disciplinelor.

6.2. Rezultatele învățării

Cunoștințe	Studentul cunoaște: 1. noțiuni de ordin teoretic și practic din aria iconografiei bizantine și românești; precum o serie de elemente de ordin caonic, compozițional, cromatic, tipologic și de tehnică artistică, caracteristice icoanei românești existente în Țara Românească, Moldova, Transilvania și Banat. 2. etapele stilistice făuririi din punct de vedere tehnic a icoanelor din cele două școli de pictură tradițională și națională, precum și noile tendințe contemporane. 3. principiile estetice și cele ce țin de istoria celor două școli ce se integrează în aria artei creștine.
------------	---

¹ Se poate opta pentru competențe sau pentru rezultatele învățării, respectiv pentru ambele. În cazul în care se alege o singură variantă, se va șterge tabelul aferent celeilalte opțiuni, iar opțiunea păstrată va fi numerotată cu 6.

Aptitudini	Studentul este capabil să: 1. discearnă și să interpreteze elemente și detalii specifice corespunzătoare artei răsăritene în raport cu cele ale artei/iconografiei românești consacrate pe care le aplică în lucrările practice. 2. aplice tehnici caracteristice realizării/pictării icoanei bizantine și a celei românești folosind materiale tradiționale. 4. creeze/picteze icoane specifice românești corespunzătoare diverselor zone geografice, precum: Țara Românească, Moldova, Transilvania și Banat.
Responsabilități și autonomie	Studentul are capacitatea de a lucra independent în: 1. în realizarea vederea elaborării unor lucrări distincte și normative atât în maniera bizantină/neobizantină, dar și în cea specifică iconografiei românești. 2. asumarea responsabilitatea planificării și gestionării timpului și a resurselor necesare unor lucrări din domeniul iconografiei bizantine și românești. 3. demonstrarea autonomiei în actul creativ și de interpretare, exersând și dezvoltând noi tendințe actuale din sfera domeniului.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	• Obiectivul general al disciplinei este de a forma specialiști capabili să cunoască, să creeze și să valorifice tehnicile artistice tradiționale ale icoanei bizantine și a celei specific românești, dezvoltând competențe artistice, practice și creative.
7.2 Obiectivele specifice	• Formarea unor cunoștințe și deprinderi de ordin practic în progresul individual și în realizarea icoanelor, pornind de la faza de schiță, studiu și până la finalizarea lor. • Însușirea unui limbaj caracteristic ce să includă atât elemente de sorginte tradițională, cât și cele contemporane în domeniu. • Respectarea legilor/canoanelor și armoniei, proporției figurilor și a ansamblurilor compoziționale, caracteristice iconografiei bizantine și autohtone. • Analiza și interpretarea etapelor de execuție, precum și folosirea materialelor și tehnicilor caracteristice icoanei bizantine și românești (linia, forma, culoarea), în vederea obținerii unor lucrări cu caracter sacru.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Elemente de limbaj plastic în arta icoanei de tradiție bizantină	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	1 oră fizică
2. Linia în icoana românească-icoanele pe sticlă	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	1 oră fizică

3. Compoziția și formele plastice în icoana românească	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	1 oră fizică
4. Culoarea în icoana de românească. Studii de caz	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	1 oră fizică
5. Influențe bizantine în iconografia românească	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	1 oră fizică
6. Icoane în tradiția bizantină din Țara Românească din veacurile al XIV-XVI-lea	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	1 oră fizică
7. Icoane românești din spațiul monastic muntenesc din veacurile al XVII-XVIII-lea (Hurezi, Polovragi, Govora etc)	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	1 oră fizică
8. Icoane românești din Moldova din veacul al XVI-lea	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	1 oră fizică
9. Specificitate și originalitate în iconografia românească din Transilvania din secolele al XVII-XIX-lea	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	1 oră fizică
10. Zugravi și icoane maramureșene din veacurile al XVIII-XIX-lea	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	1 oră fizică
11. Icoane împărătești și icoane de praznic din țara noastră	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	1 oră fizică
12. Icoane aghiografice românești Tendințe înnoitoare în icoanele românești din veacul al XX-lea	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților	1 oră fizică

	de reprezentare în limbajul artei monumentale	
13. Stil și reprezentanți în icoanele românești din secolul al XXI-lea	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	1 oră fizică
14. Specificitate și originalitate în iconografia românească din Transilvania din secolele al XVII-XIX-lea	Expunerea, vizualizarea și exemplificarea modalităților de reprezentare în limbajul artei monumentale	1 oră fizică

Bibliografie

1. Bayet Charles, *Arta bizantină*, Ed. Scorilo, Craiova, 1999;
2. Dionisie din Furna, *Erminia picturii bizantine*, Ed. Sofia, București, 2000;
3. Julian Bell, *Oglinda lumii o nouă istorie a artei*, Ed. Vellant, București, 2007;
4. Muntean Ghe. Marcel, *Iconografia picturii bizantine - Icoanele Maicii Domnului și ale Sfinților*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2016;
5. Muntean Ghe. Marcel, *Repertoriul picturii bizantine – icoane de praznic*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2014;
6. Muntean Ghe. Marcel, *Teme iconografice creștine – curs universitar*, Ed. Limes, Cluj-Napoca, 2015;
7. Muntean Ghe. Marcel, *Tipologia artei bizantine*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2012;
8. Ovidiu Drâmba, *Istoria culturii și civilizației*, vol. II, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1987;
9. Ovidiu Drâmba, *Istoria culturii și civilizației*, vol. III, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1990;
10. Viktor Lazarev, *Istoria picturii bizantine*, vol. I, II, III, Ed. Meridiane, București, 1980;

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
1. Elemente de limbaj plastic în arta icoanei de tradiție bizantină	Atelier dotat	2 ore fizice
2. Linia în icoana românească-icoanele pe sticlă	Atelier dotat	2 ore fizice
3. Compoziția și formele plastice în icoana românească	Atelier dotat	2 ore fizice
4. Culoarea în icoana de românească. Studii de caz	Atelier dotat	2 ore fizice
5. Influențe bizantine în iconografia românească	Atelier dotat	2 ore fizice
6. Icoane în tradiția bizantină din Țara Românească din veacurile al XIV-XVI-lea	Atelier dotat	2 ore fizice

7. Icoane românești din spațiul monastic muntenesc din veacurile al XVII-XVIII-lea (Hurezi, Polovragi, Govora etc)	Atelier dotat	2 ore fizice
8. Icoane românești din Moldova din veacul al XVI-lea	Atelier dotat	2 ore fizice
9. Specificitate și originalitate în iconografia românească din Transilvania din secolele al XVII-XIX-lea	Atelier dotat	2 ore fizice
10. Zugravi și icoane maramureșene din veacurile al XVIII-XIX-lea	Atelier dotat	2 ore fizice
11. Icoane împărătești și icoane de praznic din țara noastră	Atelier dotat	2 ore fizice
12. Icoane aghiografice românești Tendințe înnoitoare în icoanele românești din veacul al XX-lea	Atelier dotat	2 ore fizice
13. Stil și reprezentanți în icoanele românești din secolul al XXI-lea	Atelier dotat	2 ore fizice
14. Specificitate și originalitate în iconografia românească din Transilvania din secolele al XVII-XIX-lea	Atelier dotat	2 ore fizice

Bibliografie

1. Bayet Charles, *Arta bizantină*, Ed. Scorilo, Craiova, 1999;
2. Dionisie din Furna, *Erminia picturii bizantine*, Ed. Sofia, București, 2000;
3. I.D. Ștefănescu, *Iconografia artei bizantine și a picturii feudale românești*, Ed. Meridiane, București, 1971;
4. Julian Bell, *Oglinda lumii o nouă istorie a artei*, Ed. Vellant, București, 2007;
5. Muntean Ghe. Marcel, *Iconografia picturii bizantine - Icoanele Maicii Domnului și ale Sfinților*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2016;
6. Muntean Ghe. Marcel, *Repertoriul picturii bizantine – icoane de praznic*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2014;
7. Muntean Ghe. Marcel, *Teme iconografice creștine – curs universitar*, Ed. Limes, Cluj-Napoca, 2015;
8. Muntean Ghe. Marcel, *Tipologia artei bizantine*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2012;
9. Nicolescu Corina, *Icoane românești*, ediția II, Ed. Meridiane, București, 1973;

10. Ovidiu Drâmba, *Istoria culturii și civilizației*, vol. II, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1987;
11. Ovidiu Drâmba, *Istoria culturii și civilizației*, vol. III, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1990;
12. Viktor Lazarev, *Istoria picturii bizantine*, vol. I, II, III, Ed. Meridiane, București, 1980;

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- Disciplina răspunde cerințelor comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatorilor din domeniu, dând studenților competențe semnificative pentru piața muncii. Prin îmbinarea iconografiei tradiționale bizantine și românești cu noile tendințe actuale, cursul are în vedere dezvoltarea unui profil profesional coerent adaptat cerințelor actuale. În acest sens, disciplina pledează și în sensul colaborării interdisciplinare, conexe, creative asigurând astfel pregătirea viitorilor absolvenți pentru diverse posibilități de muncă, precum: ateliere de creație, pictură bisericească de icoane și monumentală, patrimoniul cultural.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	<i>Verificarea cunoașterii și aplicării legilor caracteristice artei monumentale</i>	Evaluare practică	70%
	<i>Verificare pe parcurs</i>	<i>Elaborarea unei lucrări caracteristice cercetării și redactării științifice</i>	20%
10.5 Seminar/laborator	<i>- Activitate la seminar</i>	<i>mplicare în dezbateri seminarial</i>	10%
10.6 Standard minim de performanță			
- Cunoașterea elementelor de ordin iconografic din spațiul bizantin și românesc. - Realizarea unui număr de maxim 10 lucrări, studii sau desene cu respectarea tematică propusă.			

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)²

Nu se aplică.

² Păstrați doar etichetele care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivesc disciplinei și ștergeți-le pe celelalte, inclusiv eticheta generală pentru *Dezvoltare durabilă* - dacă nu se aplică. Dacă nicio etichetă nu descrie disciplina, ștergeți-le pe toate și scrieți "Nu se aplică".

Data completării:

...

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Data avizării în departament:

17.04.2025

Semnătura directorului de departament

